

BIULETYN KOWIEŃSKI**WILBI**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr.

Wilno, dn. 24 grudnia 1932 r.

781.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Dział. Str.

1. Zakończenie międzynarodowej konferencji kolejowej.-	I.	1.
2. Odznaczenie fińskie dla posła Auksztolisa.-	"	"
3. Echo antylitewskiego artykułu "Koen.Allg Ztg." w "Rytasie".-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

4. "Liet.Žinios" o potrzebie szybkiej pomocy dla wsi.-	III.	"

K r o n i k a .

5. Echo puczu w Taurogach.-	"	"
6. Pomoc dla bezrobotnych.-	"	2.
7. Wybory elektorów do Izby Handlowej.-	"	"
8. Zjazd adwokatów prywatnych.-	"	"
9. Sprawa paszportów wewnętrznych.-	"	"
10. Próby ks. prof. Kemeszisa w kierunku pojednania tautininków z krikszczioniami.-	"	"
11. Ogólnokrajowy zjazd przedstawicieli Kas Chorych.-	"	3.
12. Dr. Szliupas kandydatem na burmistrza Połagi.-	"	"
13. Ukazanie księdza.-	"	"
14. Ratowanie rolników przed licytacjami.-	"	"
15. Sprawa zniesienia instytucji adwokatów prywatnych.-	"	"

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Zakończenie międzynarodowej konferencji kolejowej. "Dzień Kow."/290.XII.32/: Międzynarodowa konferencja kolejowa w Kownie została zamknięta i delegaci po podpisaniu protokołów opuścili Litwę.

Odznaczenie fińskie dla posła Auksztolisa. "Dzień Kow."/290.XII.32/: 19 b.m. w Rydze poseł finlandzki w Litwie Hynninen wręczył nadzwyczajnemu posłowi litewskiemu i ministrowi pełnomocnemu w Czechosłowacji i Finlandji p.J.Auksztolisiowi fiński order Białej Róży I stop.-

Echa antylitewskiego artykułu "Koen. Allg.Ztg." w "Rytasie". "Rytas" /272.XII.32/: "Koen. Allg.Ztg." zamieściła niedawno artykuł, w którym kwestjonuje kulturę litewską i prawa litewskie do kłajpedy. Wystąpienia "Koen.Allg.Ztg.", podobnie, jak i wystąpienie innych pism wschodnio-pruskich nie mogą nie zwracać na siebie uwagi litewskiej.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENWĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"Liet. Žinios" o potrzebie szybkiej pomocy dla wsi. "Liet.Žinios" Nr.290 z 20.XII.1932 r. Art. p.t."Wieś potrzebuje szybkiej pomocy". Streszczenie:

Sprawa zadłużenia rolnictwa jest aktualna we wszystkich krajach bałtyckich: na Litwie, Łotwie i Estonji. Różnica polega tylko na tem, że w Łotwie i Estonji sprawa ta wcześniej wypłynęła na widownię i wcześniej doczekała zastosowania środków zaradczych. W Estonji wydano cały szereg odpowiednich ustaw, w Łotwie zaś pracuje nad tą sprawą sejmowa komisja gospodarcza.

Rolnictwo litewskie znalazło się w ciężkiej sytuacji i wymaga szybkiej i radykalnej pomocy. Większość gospodarstw zadłużyło się nie wskutek jakiejś złej woli, lecz wskutek specyficznej polityki, która właśnie pobudzała do zadłużania się, wychodząc z założenia, że należy podnosić kulturę rolną. O ile sprawą państwa było pobudzać gospodarstwa do dźwigania poziomu kultury, o tyle sprawą państwa było też ratowanie tych gospodarstw przez okazywanie odpowiedniej pomocy. Nie można dopuścić do likwidacji gospodarstw, które usłuchały zaleceń kierowników nawy państwowej i zadłużyły się, by dopomóc nietylko sobie, lecz i państwu.

Jak ratować rolnictwo? Powinni pomyśleć o tem ci, którzy są do tego powołani. Należałoby anulować długi północnej części Litwy, która ucierpiała wskutek nieurodzaju, ewentualnie pozwolić na zwrot długów w naturze. Zboże zużyłaby intendentura. Pozatem należałoby zredukować zadłużenie osadników i ochotników, którzy w swoim czasie otrzymali lasy, zwłaszcza, że ceny drzewa ogromnie spadły.

Najważniejszą jednak sprawą jest zadłużenie gospodarstw w Banku Rolnym. Sprawa ta dotychczas nie była jeszcze prawie rozpatrywana, to też przedstawia się bardzo niewyraźnie. Tem niemniej jest to sprawa bardzo pilna. Na Łotwie myśli się o wprowadzeniu dwuletniego moratorium dla dłużników, o zastąpieniu pożyczek krótkoterminowych długoterminowymi przez wprowadzenie listów zastawnych i t.d. Jeżeli chodzi o Litwę, to należałoby również rozłożyć długi rolników w ten sposób, by mogli oni te długi spłacić.

Tak, czy inaczej rozwiązanie sprawy zadłużenia wsi jest naglące. Rolnictwo z dnia na dzień pograża się w coraz gorsze warunki, co może boleśnie się odbić na interesach państwa.

K r o n i k a .

Echa puczku w Taurogach. "Dzień Kow."/288.XII.32/: Sesja Sądu Wojennego rozpatrywała w Szawliach sprawę robotnika Sabalauskasa, oskarżonego o udział w zamachu taurogowskim w 1927 r. Sabalauskas został skazany na 6 lat więzienia.

P o m o c d l a b e z r o b o t n y c h . "Dzień Kow." /288.XII.32/:
M-stwo Spraw Wewn. rozpatruje jeszcze budżet na 1933 r. W porównaniu z rokiem ub. budżet zostanie zmniejszony. Na pomoc dla bezrobotnych przewidziana jest suma 80 tys. litów.

W y b o r y e l e k t o r ó w d o I z b y H a n d l o w e j .
"Dzień Kow." /288.XII.32/: 18 grudnia odbyły się wybory elektorów kowieńskiej Izby Handlowej. Z 750 kupców i przemysłowców, mających prawo głosu, głosowało jedynie 230. Z powodu tej abstynencji głosujących wybory elektorów zostają przedłużone i zakończą się dziś o godz. 8 wiecz.

Z Szawel donoszą, że obrano tam 4 elektorów z burmistrzem Szawel Wałancziusem na czele, w Poniewieżu - dwóch, kupców Vanagasa i Rvklesa.

Z j a z d a d w o k a t ó w p r y w a t n y c h . "Dzień Kow." /288.XII.32/: 18 b.m. odbył się zjazd adwokatów prywatnych. Zjazd został zwołany w związku z projektem ustawy o adwokataturze, przewidującym zniesienie instytucji adwokatów prywatnych w Litwie. Liczni mówcy występowali na zjeździe przeciw tej ustawie. Wskazywano, że projekt ustawy przechowywany jest w tajemnicy i że adwokatom nie dano możliwości zapoznania się z nim. W Litwie jest 100 adwokatów prywatnych i są wśród nich i tacy, którzy się zajmują praktyką adwokacką już ok. 50 lat.

Zjazd wybrał komisję z 5 osób, której polecono zabiegać u rządu o zachowanie instytucji adwokatów prywatnych, względnie o stosowanie ograniczeń jedynie względem nowych adwokatów prywatnych. Postanowiono założyć związek adwokatów prywatnych.

S p r a w a p a s z p o r t ó w w e w n ę t r z n y c h . "Dzień Kow." /288.XII.32/: Jak podają, wiadomość o odroczeniu wydawania nowych wewnętrznych paszportów nie odpowiada rzeczywistości. Jeszcze w grudniu nowe paszporty zostaną oddane do druku i w 1933 r. przystąpi się do wydawania ich wszystkim obywatelom Litwy.-

P r ó b y k s . p r o f . K e m e s z i s a w k i e r u n k u p o j e d n a n i a t a u t i n i n k ó w z k r i k s z c z i o n i a m i . "Dzień Kow." /288.XII.32/: Jednym z czynniejszych propagatorów idei pojednania tautininków i krikszczioniów jest ks. prof. Kemeszis, który w piśmie "Naujoji Romuva" zamieścił na ten temat szereg artykułów. 18 grudnia wygłosił ks. prof. Kemeszis na ten sam temat odczyt:

Na wstępie prelegent oświetlił stosunek władzy państwowej do Kościoła katolickiego na Litwie w przekroju historycznym, poczem, potrącając o historję zatargu między włoską akcją katolicką, a faszyzmem, powrócił do stosunków litewskich. Zdaniem prelegenta za czasów rządów koalicyjnych, utworzonych z grup parlamentarnych, stosunek państwa do Kościoła był poprawny. Dopiero z chwilą nastania rządów monopolistycznych zaczęto patrzeć niechętnym okiem na centrum Akcji Katolickiej, jako na czynnik hamujący pełnię władzy narodowców. Szczególnie napięte stosunki zapanowały od 1928 r., kiedy doszło do otwartego wypowiedzenia walki. Taki stan rzeczy przyniósł wielką szkodę zarówno państwu, jak i Kościołowi katolickiemu. Zwłaszcza teraz, gdy narodowi litewskiemu zagraża niebezpieczeństwo polityczne ze strony trzech potężnych sąsiadów, należałoby zapomnieć o wzajemnych urazach i waśniach, aby wzmocnić odporność wewnętrzną. Wskazując na niebezpieczeństwo niemieckie, prelegent zauważył, iż oddawna już istnieje pruski plan kolonizacji Litwy. Przegrana wojna niemiecka bynajmniej planu tego nie pogrzebała, lecz tylko oddaliła jego zrealizowanie. Zaborczy duch pruski nie kryje się nawet ze swymi zamiarami. Raz po raz ujawniają się poszczególne fragmenty groźnej perspektywy. Niestety Litwa śpi i nic nie czyni dla ewentualnego odparcia ataku nowoczesnych Krzyżaków. Przed 500-set laty pomógł Litwie zdusić hydrę krzyżacką prawie cały świat. Obecnie jednak dawni sprzymierzeńcy nie mogą być brani w rachubę.

Nielepiej ma się rzecz z Polską. Należy się obawiać, aby Poglacy w uścisku bratniej miłości, o której głoszą nie udusili Litwy. Mówiąc o sprawie wileńskiej prelegent ubolewa z powodu braku jedności w dążeniu do odzyskania grodu Gedymina. Część społeczeństwa litewskiego jest krytycznie usposobiona do działalności Zwią-

ku Wyzwolenia Wilna i nie cofa się nawet przed ośmieszaniem w prasie akcji związku. Tak samo ma się sprawa w stosunku do Rosji. Destrukcyjna działalność wszystkich, podrywających autorytet władzy państwowej jednostek stwarza odpowiedni grunt dla rozwoju zarazy komunistycznej.

Walki partyjne nie tylko osłabiają Litwę nazewnątrz, lecz również uniemożliwiają należyty rozwój życia kulturalnego w kraju. Życie wewnętrzne cechuje brak decyzji. Uznaje się np. w zasadzie przedstawicielstwo narodowe, w chwili jednak, gdy chodzi o konkretne posunięcie występuje obawa. Obecny zaś system, hamujący prywatną inicjatywę może wydać niepomyślne owoce. Waśnie narodowców z chrześcijańską demokracją wytworzyły całkiem paradoksalną sytuację. Każdy narodowiec, odbywający praktyki religijne i utrzymujący poprawne stosunki z duchowieństwem uważany jest w obozie rządzącym za zdrajcę interesów partyjnych. Naodwrot każdy prawowierny katolik wyrażający uczucia sympatji w stosunku do prezydenta Smetony lub wybitniejszych kautiników staje się w oczach krikszczioniów ateistą.

Zastanawiając się nad przyczynami, utrudniającymi znalezienie wspólnego języka, prelegent zauważa, iż z jednej strony stoi temu na przeszkodzie brak sformułowanej ideologii narodowców w stosunku do Kościoła, z drugiej zaś chęć chrześc. demokracji wyłącznego reprezentowania interesów katolickich. Pozatem odegrywa pewną rolę zacięcie i upór przywódców partyjnych, obawa utraty prestige'u i działalność czynników ubocznych.

O g ó l n o k r a j o w y z j a z d p r e d s t a w i c i e l i K a s C h o r y c h . "Dzień Kow."/288.XII.32/: 18 grudnia odbył się pierwszy ogólnokrajowy zjazd przedstawicieli Kas Chorych. Na zjazd przybyło 27 delegatów ze wszystkich okręgów, w liczbie tej 18 przedstawicieli robotników, członków Kas Chorych i 9 pracowników. Z ramienia M-stwa Spraw Wewn. na zjeździe był obecny również prezes Głównego Zarządu Ubezpieczeń Społecznych p.Szostakas.

W wyniku wyborów do Głównego Zarządu Ubezpieczeń Społecznych, w skład którego, jak wiadomo, wchodzi 2 przedstawiciele rządu i 3 - Kas Chorych. Z ramienia Kas Chorych zostali obrani pp.: Abramowicz, Auksztikalnis /od członków Kas/ i Szalczius /od pracodawców/ oraz, jako kandydaci pp.Jakubauskas, Grünberg /od członków Kas/ i dr.Lazerson /od pracodawców/.

D r . S z l i u p a s k a n d y d a t e m n a b u r m i s t r z a P o ł a g i . "Dzień Kow."/290.XII.32/: Jak podają, jako poważny kandydat na stanowisko burmistrza w Poładze przewidziany jest dr. Jan Szliupas.

U k a r a n i e k s i ę d z a . "Dzień Kow."/289.XII.32/: 12 b.m. Sąd Pokoju w Kozłowej Rudzie na sesji wyjazdowej w Lekeciach za kazanie przeciw rządowe ukarał ks.wik. z Lekeć Jankauskasa grzywną w wys.50 lt.

R a t o w a n i e r o l n i k ó w p r z e d l i c y t a c j a - m i . "Dzień Kow."/289.XII.32/: Jak podają, Rada Stanu opracowuje obecnie projekt ustawy, który ma ulżyć sytuacji zadłużonych włościan. Zgodnie z tą ustawą gospodarstwa włościańskie będzie można sprzedawać z przetargów jedynie wtedy, o ile suma, od której się przetargi rozpoczynają, będzie stanowiła 2/3 istotnej wartości gospodarstwa. Warunek ten ma zabezpieczyć gospodarstwa rolne przed licytacją z powodu zadłużenia na niewielką sumę.

Rada Stanu opracowuje ten projekt ustawy w trybie przyspieszonym i należy się spodziewać, że w najbliższych dniach wpłynie on do Gabinetu Ministrów.

S p r a w a z n i e s i e n i a i n s t y t u c j i a d w o k a t ó w p r y w a t n y c h . "Dzień Kow."/289.XII.32/: W związku z projektem ustawy o adwokaturze znoszacej instytucję adwokatów prywatnych, odwiedziła premiera Tubelisa, ministra Sprawiedliwości p.Zylinkisa i prezesa Rady Stanu p.Szylingasa delegacja adwokatów prywatnych.

